

סיכום ספירת הציפורים הגדולה 2016

צילום: שלומית ליפשיץ

תהליכי העיור ושינויים בסביבת החיים, משפיעים על הרכב אוכלוסיות הציפורים בקרבת משכנות האדם, כמו גם על מספרן. בעזרת הספירות השנתיות, אנו מקווים לאפיין שינויים ומגמות באוכלוסיות הציפורים. כך למשל, נוכל ללמוד על התפשטות של מיני ציפורים פולשים בישראל (ציפורים שהובאו לישראל, השתחררו והחלו להתרבות באופן טבעי) כגון המיינה, הדררה והתוכי הנזירי, ולהבין האם קיימת השפעה של מינים אלו על מינים מקומיים ובאיזו מידה. ספירת הציפורים הגדולה מתבצעת מדי שנה, מאמצע ינואר ועד אמצע פברואר, כבר משנת 2006. במהלך השנים הצטברו נתונים רבים המאפשרים לנו לבחון את השינויים בשכיחות הציפורים ובהתפשטותן ברחבי ישראל. כל המידע הגיע באמצעות חובבי ציפורים שספרו ודיווחו. ההשתתפות בסקר היא הזדמנות לצאת ולחוות את עולם הטבע הנמצא ממש בסביבה הקרובה, וכן לתרום להתפתחות המדע האזרחי בישראל ולשמירת הטבע. ככל שמתקבלים יותר דיווחים - מהימנות הנתונים עולה.

ספירת ציפורים שכיחה בעולם - "ספירת המולד", למשל, מתקיימת בארצות הברית משנת 1900; לפני 30 שנים החל מעקב אחר ציפורי הגינה באנגליה בו מתקבלים, בכל שנה חצי מיליון טפסים. בישראל - "ספירת הציפורים הגדולה" מתקיימת ע"י מרכז הצפרות הישראלי של החברה להגנת הטבע, בשיתוף עם המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר.

סיכום שנת 2016

צילום: משה כהן

כמה דיווחים?

בשנת 2016 הגיעו 970 טפסי דיווח (גידול של 28% אחוז לעומת שנת 2015) מתוכם 460 טפסים של מוסדות חינוך.

מי דיווח?

הדיווחים הגיעו מ-700 משתתפים שונים, מתוכם 62 גני ילדים ו-137 בתי ספר.

מהיכן דיווחו?

הדיווחים הגיעו מ-253 ישובים שונים ממטולה ועד אילת. אלופי הדיווח: תל אביב (145), קיבוץ מרחביה (39), הרצליה (35), יקנעם (25), חיפה (24), רחובות (24), רמת גן (22), רמת השרון (18), טבעון (18), ירושלים (17).

מה דיווחו?

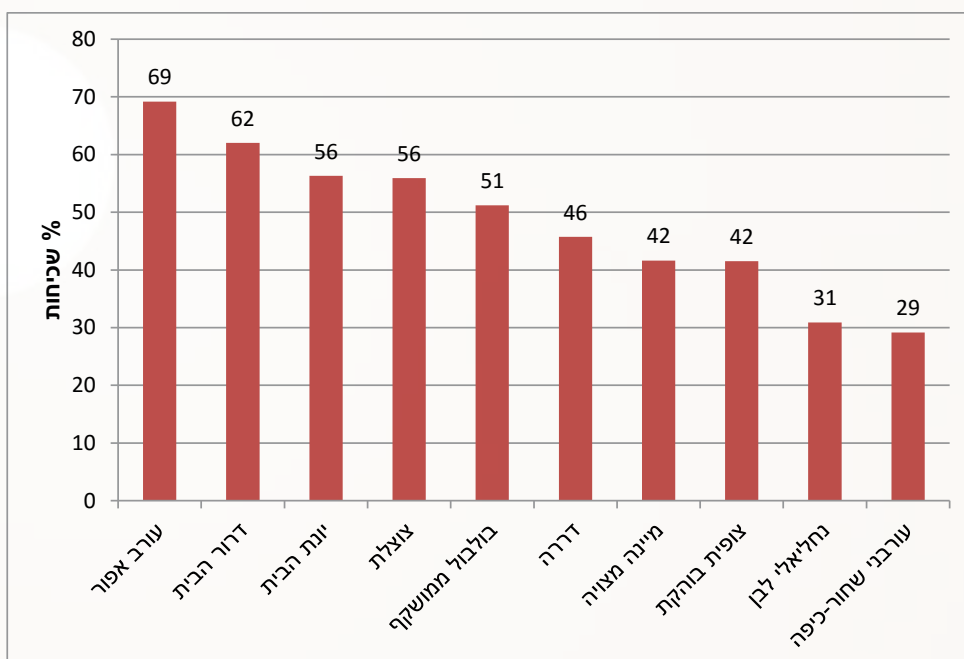
מכל הארץ דיווחו לנו על 40150 פרטים של ציפורים מ-84 מינים שונים. כל הנתונים מוצגים גם במפה אינטראקטיבית המאפשרת לחפש תוצאות לפי יישובים או לפי מינים ניתן לראות גם תוצאות משנים קודמות וכן את מפות התפשטות המיינה המצויה. [קישור למפה.](#)

מה גילינו?

הציפור השכיחה ביותר - גם בשנת 2016, הציפור השכיחה ביותר בדיווחים הייתה עורב אפור ויש 69% סיכוי לראות אותה בתצפית.

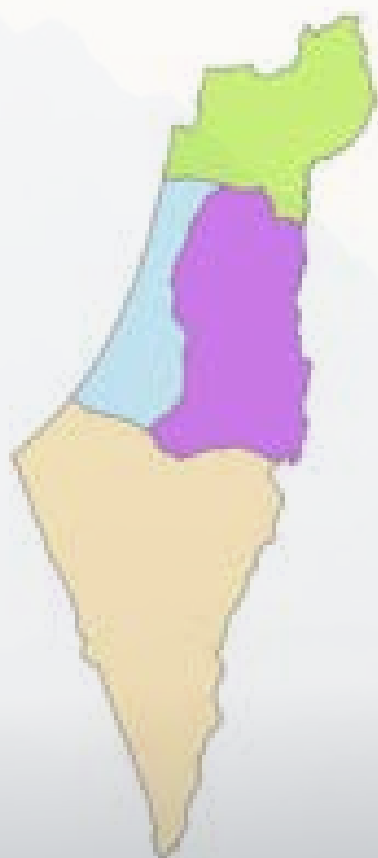

עשרת המינים הנפוצים ביותר

שכיחות לפי אזורים

המינים הנפוצים ביותר במבט כלל ארצי נפוצים במידה רבה גם בארבעת האזורים:

מרכז - 561 דיווחים		צפון - 321 דיווחים	
76%	עורב אפור	66%	עורב אפור
61%	דרור הבית	62%	יונת הבית
60%	צוצלת	59%	דרור הבית
57%	מיינה מצויה	56%	בולבול ממושקף
43%	יונת הבית	48%	צוצלת
דרום - 43 דיווחים		הר - 93 דיווחים	
81%	דרור הבית	66%	דרור הבית
72%	צוצלת	65%	בולבול ממושקף
58%	בולבול ממושקף	53%	יונת הבית
53%	יונת הבית	52%	צוצלת
51%	צופית ברהקת	51%	עורב אפור

ובאופן ספציפי על מינים...

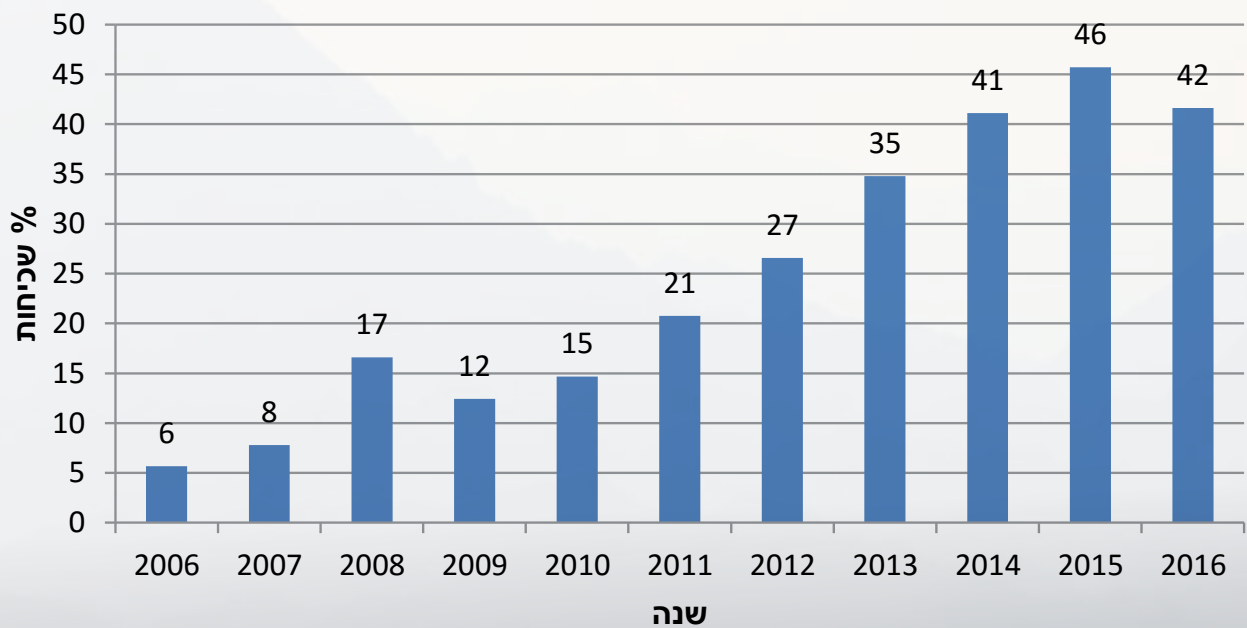
המיינה המצויה היא מין פולש שמוצאה בדרום מזרח אסיה. בשנת 1997 ברחו כמה פרטים מהצאפרי בגני יהושע, שהתחילו בהדרגה להתרבות ולהתפשט בסביבה. בשנת 2006 נצפתה בת"א, רעננה, קיבוץ דליה, מושב שורש ודווחה ב-6% מהדיווחים אך בשנת 2016 נצפתה כבר בכל ישראל, מצפון לבאר שבע ודווחה ב 42% מהתצפיות. בימים אלו נבדק האם קיים קונפליקט משמעותי בינה לבין ציפורי הבר המקומיות. קיים חשש שתגרום לדחיקה שלהן ממקומות החיות הטבעיים שלהן ובפרט חשש מפגיעה במקנני החורים (כגון דרוו הבית, דוכיפת, נקר, שער וירגזי) שכן גם המיינה מקננת בחורים וגומחות.

נתוני עשר שנות הספירה הראשונות מראים שעל אף העלייה התלולה באחוז הדיווחים על המיינות לאורך השנים והתרחבות התפוצה שלהן בישראל - אחוז הדיווחים על ציפורים אחרות נשאר יציב למדי לאורך השנים.

לקריאה נוספת: איתי ברגר ותמר דיין -

http://www.yardbirdsil.info/article/itay_berger_2.pdf

שכיחות מיינה מצוייה בשנים 2006-2016

דרור הבית, צילום: משה כהן

דררה מצויה, צילום: ברוך אלרט

תוכי מזירי, צילום: ברוך אלרט

צופית בוהקת, צילום: אבי בלוקן
חוחית, צילום: איתן קאופמן

דרור הבית - בשנים האחרונות, מתקבלים דיווחים על התמעטות הדרורים ברחבי אירופה ובפרט באנגליה. חשוב לבחון, האם יש מגמה כזו גם בישראל - ייתכן שהמיינות מתחרות בדרורים על מקומות הקינון ועלולות לגרום לירידה באוכלוסייה שלו. בינתיים, לנוכח הספירות האחרונות, בשכיחות הארצית והאזורית, לא ניתן להצביע על שינוי בולט באוכלוסיית הדרורים בישראל.

גם הדררה היא מין פולש מישראל שמוצאה ממרכז אסיה. מספר זוגות של דררות הובאו לישראל בתחילת שנות הששים ונמכרו כעופות נוי. הן כנראה ברחו והחל משנות השבעים התחילו להתרבות ולהתפשט בהדרגה באזור המרכז. משנות ה-90 התחילו להתרבות ולהתפשט במידה רבה לכל חלקי הארץ וכיום הן נפוצות בכל ישראל ובחלק משכונתיה.

הדררות מזיקות מאד לגידולי חקלאות כגון חמניות, פקאנים ופירות נוספים. בדומה למיינה, גם הדררה מקננת בחורים ומנכסת לעצמה חורים של נקרים ומינים נוספים. בשנת 2006 דווחה הדררה ב 16% מהתצפיות וב 2016 דווחה ב 46% מהן. אנו מבקשים לברר - האם תתייצב אוכלוסיית הדררות ותיפסק העלייה משנה לשנה?

בשנים האחרונות הופיע מין תוכי ירוק חדש באזור המרכז - **התוכי הנזירי** שמוצאו בארגנטינה והוא מתרבה במהירות רבה. הוא נוהג לבנות קיני ענק משותפים למספר זוגות. בכריתת עץ דקל השרון - ברמת השרון, נמצא קן של תוכי מזירי ובנו 96 גוזלים - נתון שמסביר את קצב הריבוי המהיר שלו. שכיחותו בדיווחים נמוכה למדי (3%) אך ייתכן כי עדיין לא מוכר לציבור ומתקשים בזיהוי שלו ומתבלבלים עם הדררה.

צופית בוהקת היא ציפור בר נפוצה ביותר בכל חצר בה יש שיחי נוי פורחים. בשנים האחרונות אנו רואים מגמה של ירידה בשכיחות בישראל שיש להמשיך ולעקוב אחריה.

החוחית היא ציפור בר מרהיבה בעלת שירה מלבבת. היא ניזונה מזרעים של צמחי בר ממשפחת המורכבים הנמצאים בשטחים הפתוחים. לצערנו, החוחית ניצודה באופן לא חוקי למטרות סחר בציפור נוי.

אנו נעקוב אחר מגמות השכיחות שלה בשנים הקרובות.

